

S. KIRÁLY BÉLA
Eszter-lánc

Eltelhet úgy a nyár, hogy ne lássam a Házat, a fű lepte tyúkudvart, a behemót szénás csűr mögötti almáskertet, végében a morgó folyóval? Csak itt, a Kis-Küküllő partján vonhatok mérleget az eltelt évekről, miközben tekintetem nem marad veszteg, feszt a túlsó parton koslat.

Most ismét a szép-udvar közepén állok, faragott kerítés választ el a hátsó résztől, a lábasjóságok néhai felségterületétől. A rozsdás szerszámokat rejtő gabonás, fölötte a szénatartó, a nagykapuval szemközti szénás csűr, a korhadó kútgém – mind-mind a múlt tükrei. A kút kávájának támaszkodva lenézek a mélybe, de a hűvös víztükör visszaránt a jelenbe: látom őszülő fejem. Arrébb, a kőkerítésen hívatlan fekete macska ül, merev, sárga tekintetét le nem venné rólam. Furcsa látvány lettem itt, mint hajdan Tóbiás kakasunk csőrében a füstölgő cigarettacsikk.

Az augusztusi Hungaroring hangorkánját, a köröző helikopterek észak-pesti zaját magam mögött hagyva, ismét itthon töltök egy hetet. Nyolcszáz kilométernyi éjszakai vezetés után sűrű, altató csönd és régóta várt nyugalom fogad.

Túl az ötvenen eléggé fárasztó pihenés nélkül, szinte egyvégtében vezetni, de a lelki-szellemi izgalmak az út során mindig ébren tartanak. Hazafelé jövet előbb Nagybányának vettem az irányt. Onnan délkelet felé, Dézs irányába haladva ezúttal Nagyilondára fordultam be. Éppen pitymallott, amikor letekert ablakkal lépésben haladva, kutyaugatás közepette átlapoztam a nagyfalu fő- és mellékutcait. Mindenhol harmat, és sehol egy lélek. Találgattam, hogy mely portákon lakhat az a tucatnyi magyar, amely a legutóbbi statisztika szerint itt él kétezer román és kétszáz roma társaságában. És hol lehet – ha még áll – Fodor József, a Baumgarten-díjas költő szülőháza, aki idős korában így perelt a pepitakabátos, kamáslis erudita piperkőccökkel: „Utáljuk mi a túlfinomakat, / A nyegléket, a divatra lesőt, ki / Mást majmol, mert enhangja elakadt.”

Haladok tovább az 1C műúton a gyér forgalomban. Néha egy szembejövő kamion szele szinte felemel, majd visszatesz az aszfaltra. Lopva nézegetem, hogy jobb kézre mekkora párát ereget a közeli Sza-

mos. Aztán bal oldalt, a Magura-hegy tetején váratlanul felbukkan, és diadalittasan megrázza sárga sörényét a Nap. Néhány mérföld után megállítom a gépkocsim. Alsókosályba érkeztem. Kiszállok, és a motorháznak támaszkodva rágyújtok. Ebben az ezerkétszáz lakosú román faluban gazdálkodott a felesége birtokán Bartalis János Trianon évétől 1933-ig. A kocsim kalaptartóján fekszik a verskötete: *Új mezők és új dalok felé*. „Csak az a babonás rigó a víz partján / – én nem tudhatom – / de mintha egy kicsit / megrészegült volna a napsugártól. / De különben csend van. Nagy nyugalom. // Csak egy-egy éberszemű gazda kocog el / csengős lovával a kertek alatt. / Csak egy-egy csapat virágárus-leány / siet ki kosarával a piacra. – / De különben csend van, s minden aluszik még.”

Az erdélyi szabadvers atyja ma nincs idehaza. Elment az erdőre a szívének kedves favágókkal; eggyé vált a tájjal, hadd legyen igazuk a rendrakó kritikusoknak, akik bukolikusnak nevezték őt: „Az erdőről hazatérő favágók / csoda dolgokat beszélnek. / A nap, mint piros máglyatűz / a madarak dalán hamvad el, / és rügybe szakadt a fák hegye. / A kérges tenyerű favágók mondták ezt nekem. / Fizessen meg az Isten érte nekik, / jó, becsületes emberek.”

– Géza, mikor költözöl már haza? – nógat a nyugdíjas erdész, mikor a kulcsesomót a markomba nyomja: – Mi sem élünk az asszonnyal, míg a világ! Mi lesz a házaddal, ha ágyba kerülünk? A méheim sem repülnek át a portádra, ha nem vagy itthon – mutat a kertben sorakozó, barnára festett kaptárkockákra.

Öreg napjaimra szeretnék végleg visszatérni, de mintha láthatatlan kerti törpék lennének örök távozásom, hogy letapodják a sok-sok rezedát. „Minden másképp volna, és lenne itt zsendülés, ha Pesten nem lett volna őszirózsás zendülés” – mondogatta a reszkető fejű Gálfi apó, a Székely Hadosztály egyik életben maradt tagja, aki ütemesen kopogó botjával – maradék fegyverével – havonta jött nagyapóhoz, hogy vitatkozzanak egy jó ízűt a nagy háborúról. Én – a fültanú dédunoka – néha hazakísértem, hogy legyen még egy bot a keze ügyében. Rám támaszkodott a harisnyás öreg, ha síkos volt az út, de indulás előtt még szertartásosan két kezébe vette kobakom, és enyhén megrázogatta: hadd lám, úgymond, van-e benne elég káposztalé?

Gálfi apónak ért hamarabb véget a szolgálat, és nagyapó ott akart lenni bajtársa temetésén. A parajdi rezesbanda nagydobja ütötte a kádenciát a meredek

temetői kaptatón, és az öreg csúzos lábai engedelmeskedtek, mint régen...

A szikrázó napsütésben a temetőig is ellátni, de csomagjaim Szaturnusz-gyűrűjében lábujjhegyre állva inkább a háztető fölé hunyorítok, és tekintetemmel a távoli Akasztó-hegyet keresem. Anno domini 1241-ben a tatárok ott akasztották fel azokat, akik nem tudtak bemenekülni a rómaiaktól hátrahagyott és a település által karbantartott castrumba. Bár meglehet, hogy ez a tragédia máskor történt, hiszen a Keleti-Kárpátok mögül később is be-betörték a kutyafejűek. A régi házak hátsó felén ma is van még menekülő ajtó.

A legutolsó tatárjárás 1950-ben volt a falunkban. Ekkor kényszerítették be az atyfiakat a termelőszövetkezetbe. Az erőszak erőszakot szült: a kaszával lefejezett agitátor üvöltése évekig visszhangzott a falu fölötti Csere-erdőben.

A terebélyes tölgy most is ott gubbaszt az Akasztó-hegy tetején. Biztonságot ad, talán az egyetlen. Mindig számíthatok rá, ha felkaptatok oda a fennkölt kilátásért. Most csak biccentek neki, és megfordulok. A virágoskert mentén haladva a földszinti konyha küszöbéhez érek. Nyikorog az olajra szomjas zár, de bent minden a helyén: a világoskék bútorok, a derékszög alakú konyhaszekrény, a letakart Singer varrógép, a széles fászláda, benne néhány törökbúza-cuszával, fahasákkal, tűzgyújtásra alkalmas megsárgult Népszavával, Népszabadsággal, meg román nyelvű reklámújságokkal. Csak az apámról készült fiatalkori portré, a szovjet fogságbeli ceruzarajz kerete körül lengedez a pókháló.

Bekukkantok a pincébe. Ásít az ászok, alatta részeg, hanyatt vágódott üres üvegek, de a kisebbik, még józan hordó tele van borral. Ki kell szellőztetnem, és kihordanom a kétvödörnyi kicsírázott, rothadó burgonyát. A széles küszöbről visszafordulok a konyha irányába. A vízpad mellett sorban állva tisztelgnek a gumicsizmák, esős időre és gazdára várva. Az asztal mögött hosszú kanapé, fölötte falvédő hímzett szöveggel: „Az én uram csak a vizet issza, Nem is sírom a lányságom vissza!”

Türelmetlen vagyok: az udvarra lódulok, és kette-sével veszem a meredek kőlépcső fokait, fel az emeleti szobákhoz. A házat faragott tornác veszi félig körül. A filagóriát behálózó szőlőindák, levelek között kilátni az enyhén lejtő hosszú főutcára, a Hóstádra. A néptelen út az Alszeg, majd Erdőszentgyörgy irányába tart, arra, amerre süvölvény koromban indián

háborúkat vívtunk. Elismerem, a Kocsis utcaiak vitézül harcoltak, mielőtt elszívtuk volna a köhögtető, kapadohányal megtömött békepipát. Most is várom, hogy feltűnik-e a messzi útkanyarban csapata élén a mohikánok vezére, de csak az öreg harangozó baktat be a képbe, oldalán egy feleségnek látszó tárgygal.

Nyitogatni kezdem a három emeleti szoba ajtaját, hogy kiszellőztessenek. Az első szoba zárja nehezen enged. A hideg cserépkályhához lépek, és rátapasztom izzadt tenyerem. Körbejárom a szobát, szórakozottan simítom végig az öreg, 1906-ban készült szekrény oldalát, a tömzsi székek támláját. A zöld kárpitos dívány máris húzna lefelé, hogy elaludjak rajta – most és mindörökre. A második szobába lépve tovább kószolgatja kezem a tárgyakat; mintha pacsiznának velem. A nagy könyvespolcon hadrendben állnak ifjúkorom kedvenc olvasmányai, és türelmesen várnak vezérükre. Az elnémult Ballada rádió emlékeztet az apámmal végighallgatott odaáti futball-mérkőzésekre. Csak a sporthírek kötöttek össze minket az „anyaországgal”, amely a határ mögött húzódott, messze az üveghegyeken túl. Annak idején, a hatvanas évek második felében, volt világháborús katonabajtársa csak sportújságot és egy-két ártatlannak tűnő könyvet küldhetett apámnak. Például a *Szindbád ifjúsága és utazásai* című novellafüzért, amely múlt év novemberében óta virraszt az ágy fejeinél. Halottak napján voltam legutóbb itthon, és a könyvjelző mutatja, hogy a visszautazásom előtti éjszakán hol hagytam abba: Bánatváríné azt tervezi, hogy Szindbáddal falura költözik, de Szindbád eközben csak Fánira gondol.

Az utcára néző harmadik szobát sosem lakták. Ez az úgynevezett tisztaszoba – egyúttal a ravatalozó is volt régen. Mintha ma történne, úgy emlékszem a virrasztásokra: nagyapó jéghideg kezére, nagymama felkötött állára, apám viaszszárga arcára – anyámat már a temető újonnan épült ravatalozójába vittük. A végtisztesség körülményes ceremóniája, a halottvirrasztások emléke hatalmába kerít, amint benyitok. Fél perc múltán már hallok is a szű percegését a szemöldökfában. Vagy inkább a vérnyomás tücsökciripelése visszhangzik a dobhártyámon?

Nem tudok villanyt kapcsolni, a körte kiégett. A szemem lassan szokik hozzá a pókhálós félhomályhoz. A töredezett redőnyök közt még behatol két-három fénycsík, és új dimenziót villant számomra Kodolányi Gyula könyvének címe: *A fény rétegei*. A középső fénysugár megtörik egy festményutánzaton, amelyen a tört rántó Dobozi Mihály éppen le-

szűrni készül hitvesét. A háttérben turbános törökök közelítenek lóhalálában a sötét középkorból. Már nem riogatnak kiagyalt rémek, mint gyermekkoromban, de egy idő után nehéz elviselni ezt a síri csendet. Hallani kezdem a szívdobogásom, érzem, ahogy lüktet a vér a halántékomon.

Kinyitom az ablakot, és kutatok az asztalfiókban. A régi fényképek alatt megtalálom az elrejtett verset. Betéve tudom, de azért jó ismét találkozni nagybátyám szálkás betűivel. Asztalos volt, koporsókészítő és Petőfi-rajongó. Hitte is, meg nem is, amit magáról mondott nekem, amikor egyetemista éveimben felkerestem: „Öcsém, vén fűzfapoéta vagyok!” Hamar sérződő, másokat viszont szókimondásával gyakran megbántó ember volt. Később tudtam meg másótól, hogy tekergőnek tartott, amiért rendes szakma helyett a filozófia tanulmányozására adtam a fejem. Pedig ő is tágítani akarta maga körül a világot, mert határait szűknek érezte, de íráskészségét csak lakodalmakban, ház- és szénás csűrök avatásán kamatoztathatta. A kockás füzetei rendre megteltek rímekkel hímzett sorokkal. Egyet közülük letisztázott nekem – tintacezurával, amellyel a tábori leveleket írták a nagy háborúban. *Az Arcképem alá* című pszeudo-titanikus affektáció mögött van valami, ami hatalmába kerít hosszú percekig: „Ilyen vagyok: mélázó, szomorú. / Rejtett valóm két szememben ég. / Megálmodtam egy szebb életet, / de lelkem selymét összetéptem rég. // Azóta bandukolva járok. / Tűnt álmom néha felsír, néha felragyog. / Valaki voltam, ... akartam lenni, / de utat vesztettem. Ilyen vagyok.”

A nagy falitükrökből a hely ős bárdja lép ki, és csontkezét nyújtva közeledik felém. Szerencsémre behallatszik a déli harangszó! Sarkon fordulok, hagyom a tárgyakat, a szobát, a házat. Sietek hátra a csűr mögötti nagy, lenyűgöző és változatos kertbe. Az ösvényen rágyújtok, majd az alma- és körtefák közt kanyarogva jutok el a kert végi kiskapuhoz. Már hallom is a sebes folyású, rakoncátlan Kis-Küküllő csobogását. A nagy terméskő, amelyre lehuppanok, ugyanúgy sütkérezik a Napon, mint régen, csak simábbnak tűnik a felülete. A magas túlpartról egy csermely csörgedezik a folyóba. Bojtorján, betyárkóró és pokolszökés burjánzik körös-körül az innenső parton. Szemben a túlparti tisztás, mögötte a vége nincs, sűrű erdő zárja a láthatárt. Fürgeléptű vaddisznók, sikkes járású, csalfa nimfák, lomha barna „málnapásztorok” tanyáznak benne, nem tanácsos ott egyedül gombászni.

Most úgy tűnik, mintha gyérebbe lenne a tisztás, megritkultak volna a fák, amelyekről régebb nem láttam az erdőt. Foghíjasak a galagonyabokrok is! A redves kérgű vadalmafa azonban még mindig ott strázsál. Hajdanán ugyan marxizált, de korhadtt alsó ágait, megritkult levélkoronáját látva egyértelmű, hogy megcsípte a derridai dér, és elindult a dekonstrukció, a leépülés útján. Távolabb, egy szálegyenes fenyő most is kanti szigorral méreget, mint régen, és lelkem lapjait forgatva mormolja: „Aus dem leben eines Taugenichts.” A folyóra hajló szomorúfűz viszont kedvesen kérdezet: „Te is emlékezel? Te sem felejtessz? Semmit? Soha? Semmit? Sem azt, mi fáj, sem azt, mi enyhít?” A szellő múltán persze ő is elhallgat, csak a virgonc folyó kecskebukázik tovább a mohás terméskövek között. A Kis-Küküllő miatt fogy az almáskerti királyságom. Húsz év alatt négyszer is kilépett medréből, lecsippentve egy keveset kertemből, mint a szerkesztő a cikkem befejező részéből.

*

Másnap délelőtt kipihenten mustrálgatom a kertet. „Van dió millió, kell-e dió, fiú?” – provokál egy rigó. A második lendülettel feljutok valahogy a hatalmas vén diófa alsó ágára, majd kúszok felfele a tetejébe. Nyugatról északra, onnan keletre és délre hordozva „fennkölt” tekintetem, méregetem a tájat, és próbálok emlékezni a régi határnevekre. Nyugat fele enyhén lejt a táj, és szélesedik a folyó völgye. Ott van Pázsintszeg, mellette meg Somorák. Arra, amerre késő délutánonként hanyatt esik a Nap, a Nyáros tető magasodik. A régi, még a rómaiak által épített út menti határnévre már nem emlékszem, de észak fele haladva Juharos, majd Órémos árka, végül Kabalabérce következik. Északon, az Akasztó-hegy mögötti terület neve sem jut eszembe, de még emlékszem, hogy apámnak valahol feljebb, Gyöngyössoroknál volt egy kaszálója, amely Drága бүкείg terjedt. Kelet felé haladva Gagyi csapása fekszik szekértengelyt törő árkaival. Fölötte, a Bekecs-hegy gerincén van Mosdó-kő, világháborús lövészárkokkal körülvéve. Itt fordult meg 1916-ban a front. A támadó román hadsereg egy része itt szenvedte el az első vereségét. A hatalmas Csere-erdőtől kelet felé, a közeli Szováta irányában található Ördögös-tó, Szénégető, Sűrűs vápa, majd Sásverés, amelyet Barátok bérce zár le. Keleten látszik a Kis-Küküllő völgye, amint a falu fele kanyarog ölében a folyóval. Közben szorgalmasan gyűjtögeti a délkeleti irányba magasodó Tömlecbüke, Kerek-

orotván, Hoportyok és Vas Kató patakjainak a vizét. Délen a Siklód-hegy ágaskodik feljebb, mint a Kékes-tető. Csúcstól lefele haladva Suvadozáson, Örömök dombján, Nyársűrűn és Papaszálványán keresztül lejt a táj egészen a falu túlsó végéig. Nagypám tanórokját – a sövényvel elkerített cseresznyeskertjét – már nem látom. Nyugati irányban Körtövis, Hallgató-domb, Daraboné és Virgó zárja a látóhatárt.

Váratlanul összerezzenek, és félbehagyom a szemlét. A harmadik szomszéd kertjében megpillantom Esztert. Szedi a hullott szilvát gyapjúsín kötényébe, és egyedül hajladoz. A kertem alsó része határos az övével. Gyorsan lesürülök a fáról, a fejmagasságig nőtt kukoricást megkerülve, málna- és szederbokrokkal hadakozva, lopakodom a kerítéshez.

Köszönésekre riadtan kapja fel a fejét. Hitetlenkedve néz rám, de végre elmosolyodik. Nézem őszülő, dús haját, amelyet most is egy pánt szorít gúzsba, mint akkor régen. Nehezen ered el a szó köztünk, egyszerre szólunk egymáshoz, és egyszerre hallgatunk el. Aztán áthív egy kávéra. Meséljek magamról, kérlek. Kíváncsi arra is, hogy mi történik odaát Pesten. Tele a rádió a svájci frank alapú kölcsönről szóló hírekkel, bedőlt lakáshitelekkel. Ha saját adóm lesz, „Szívkiüldit” sugározok neked, próbálgatom a régi hullámhosszon.

Átlendülök a kerítésen, és sikerül épen földet érnem. Amint megölelem, érzem a kerti munkától fesszes izmait. A ház felé lépdelve oldalamon sorolni kezdi gondjait, örömeit. Én közben ráérősen szemügyre veszem a gondozott kertet, a ház körüli virágágyásokat. Hirtelen megtorpanok: eltűnt a búzával érő vackorfa, amely alatt felváltva olvastuk *Pinokkió kalandjait!*

A régimódi takaros ház és udvara most is megigéz. A fehérre meszelt falakhoz és a zöldre festett ablakokhoz csak egy kipirult arc hiányzott. Rákóczi fejedelmünk rodostói házat képzeltem ilyennek, amíg nem jártam a Márvány-tenger partján. Amikor olvastam, ebbe a rózsakertes lugasba képzeltem el Mikés Kelement, amint a földre lapulva utánozta pity-mallatkor a fülemüle hangját, hogy enyhítse gazdája mardosó honvágyát. Nézem Esztert, amint igazgatja kötényét, kezét mos a kerekes kútnál, és hang nélkül mondom neki, aki egy évvel is fiatalabb nálam: „Édes néném! Hálá legyen az Istennek, szerencsésen megérkeztem. Nem baj, ha még kédnék semmi levelét nem vettem, csak arra kérem kédet, hogy szeresse ezt az új vendéget!”

De hamar visszatérek a valóságba, mert látom, mennyire hiányzik innen egy férfikéz.

– Ősszel lesz egy éve, hogy itthagytott – sóhajt Eszter, aki követi szemlélő tekintetem. – Tudod, hogy Vencel mennyire konok volt! Hiába mondtam, hogy menjünk idejében az orvoshoz, magára várta a bajt. Még a kórházban is nekem kellett elsorolnom a panaszait. Mindent harapófogóval kellett kihúzni belőle. Csak az vigasztal, hogy hétvégére hazahozza a kisunokáim a lányom Marosvásárhelyről. Ilyenkor a mennybe repülök a boldogságtól.

Meríték én is egy vödör vizet a kerekes kútból, amíg ő befordul a konyhába. Pipa híján cigarettára gyújtok. A kapu mögöl a hosszú főútra kitekintve a „volt egyszer, hol nem volt, a kidőlt kerítésnek a bedőlő oldalánál” mesekezdet jut eszembe. A hajdani mese valóra vált, nem segíthet rajta Eszter varázspálcaja. Előbb a téesz és a kuláküldözés, majd az elitcsere, az ateista kapzsiság és a kaszinókapitalizmus néptelenítik el a falut. Hová tűnhettek gyerekkorom hősei? Hová lettek a Fanyűvő Jánosok? Vajon merre baktat most negyvenhetes bakancsával Döngölő Kálmán, a vasmarkú harangozó? Hol van Laska Dénes bá', a mogorva cipész, aki egyszer utánam hajította nagypapó adjusztált csizmáit, amikor gyerekfejjel, gyanútlanul gúnynevéen köszöntem el tőle? Vajon merre jár mostanában a pálinkakedvelő ravasz erdész, Madaras Zsiga, aki a Bekecs alatti erdőrengetegből hazatérve szörnyállatokról, kétféjú medvékről, lángleheletű farkasokról és rézf...ú baglyokról mesélt nekem, anyám fejcsóválásaitól kísérve? Féltekeny-e még szárcsalábú feleségére János, a falu halkléptű éjjeliőre? Horgászik-e még valahol a pókháló arcú Faluvégi Jeremiás, aki ötféleképpen is előadta nekünk, a szájtáti kölyköknek, hogyan kergette meg a Donkanyarban a „szemüket a homlokukon hordozó” kózákokat? Mikor is térhetett meg az Úrhoz a szekusok kínzásaitól megsántult Szél Mócsi, aki halált megvető bátorsággal kornyikálta a faluvégi Golgota kocsmában az „Árpád apánk, ne féltsd ősi nemzedet” kezdetű tiltott nótát?

– Hány cukorral kéred? – szakít félbe egy moll dallam a konyhából.

– Kettővel! – lépek bátran a küszöbre, titkolva, hogy évek óta édesítőszerrel iszom az arabiai lét. Eszter hangja volt a legtisztább szoprán a dalárdában: „szita, szita péntek, szerelem csütörtök, zab szerda”. A csürdöngölőt is vele tudtam a legjobban ropni a katonaság előtti szüreti bálon.

A széken ülve ismét mellbe lök a múlt. A hímezett falvédő évvődő szövegét olvasva – „Kislány, előbb tanulj meg szitalni lisztet, / És azután szeressél katonatisztet!” – látom, hogy a huszártiszt feje olyan tökéletes, mintha fénykép volna. Vencel, a futballkapusunk nézett vissza rám. Fülemben csengenek dühös szavai, amelyeket a kakaskodó nyáradremetei csatárhoz intézett: „Mit te képzelsz?! Ki te vagy?! Azt hiszed, hogy kivel beszélsz?! Gyere csak közelebb, nem most szálltam le a falvédőről!” Miután egyetemre kerültem, Venci kezdett legyeskedni Eszter körül.

– Tudod – olvasott a gondolataimban –, hiába volt dolgos ember, a hétvégéket ritkán állta meg italozás nélkül. Hol Agárdi Péternek, hol Setét Lajosnak képzelte magát hangulata szerint, pedig *A néma leventé*-ben csak ajtónálló volt. Állandóan azt fújta a színdarabból, ha mérges voltam, és vitatkoztam vele, hogy: „az élet szép, tenéked magyarázzam?” Ezt a darabot szerettük a legjobban – lobbant a tűz Eszterben –, sokat tudnék idézni belőle! Én Gianetta voltam, a palotahölgy! Emlékszem, neked akkor nem osztottak kártyát.

– Nem bántam meg, mivel a bakó szerepét ajánlotta fel a kultúrigazgató – legyintettem. – Mindig negatív szerepet kaptam. Már negyedik koromban is, a szülőknek előadott mesejátékban a gyilkos galócát alakítottam!

Eszter kuncogni kezd, arcán megjelenik az ismerős gyöngy-gödör: „Történeted valóban megható, / Nagyon sajnállak, kedves, jó bakó.”

Nem maradok adósa, mert emlékszem még a legjobb Heltai-poénra: „Setét Lajos, te jámbor, puha, jó vagy, / De, meg ne sértődj, mégiscsak bakó vagy.”

– Mindig csak én kerülök szóba – korhol váratlanul, de szelíden Eszter némi szünet után. – Szokásod szerint most is nagyokat hallgatsz, mint legénykorodban! Hogy megy az újságírás, még mindig annál a lapnál vagy?

– Még mindig – felelem –, nincs túl sok választásom. – Majd felsoroltam neki néhány hajdani kérészéletű újság nevét, ahol lapásként egy-két hónapig szívesen dolgoztam volna: Erdélyi Bakter, Határszéli Zabszemek, Isten Szántó földje, Magyar Kikeriki, Mátyásföldi Bájharsona, Pesti Szalmaözvegy, Mészárossegédek Közlönye, Vágóhídi Szemle és a Stószfürdői Vészkürt.

Elértem, amit akartam: ismét felcsendült ívelt nevetése.

– Csak nem akarsz rólam is cikket írni? – nevetgél tovább.

– Ha téged látlak, elfelejtek jegyzetelni, és kiszárad a tollam – válaszoltam gyorsan visszakézből, szemmel a pókhálót keresve a mennyezet sarkában.

Távozóban ismét dicsérem tehetségét, amellyel jól felismerhetően hímezte rá a falvédőre Vencelt, a hajdani színpadi huszárt; ő viszont a lelkekre köti, hogy holnap is jöjjenek át, és maradjak nála ebédre.

Hazaérve tovább kószálok a kertben, és továbbra sem tudok betelni a látvánnyal. Sem az iméntivel, sem a mostanival. Nevükön szólítom a fákat, sütőtököt keresek a kukoricásban, diófalevelet morzsolok szét, belehelve sajátos illatát, ollóval egyengetem a sövényt, majd hanyatt fekszem a fűben – közel a mosolygó batulhoz – bámulni az eget. Nyomban nyitott könyvvé változik a táj, én vagyok rajta a megdőlt ékezet. Hunyorgok a délutáni égboltra, amelyen a mélykék háttér előtt – láss csodát! – Venci poroszkál felém egy Kincsem-forma felhőfoszlányon. Bámulni nem marad idő, mert a felhők továbbgomolyognak; a háttérből, bal felől vicsorító szörnyek tűnnek fel mögötte, és settenkedve lopakodnak a békésen bókászó, Vencit követő bárányfelhők felé.

Feltápázkodom. Az esztétikai stádiumból a négykézláb állapot momentumán keresztül már felegyenesedett homo hungaricusként próbálgatom a kisebbségi lét egyszerű szerszámain. A kezem ügyében levő sövényvágóra és a gyíkleső villára tekintve, üzöm tova a tudatalattiból előmászott ákombákom lényeket. Tapasztalom magamban, de gyorsan betapasztom a tátongó űr száját, ahová az imént súlyos kövekként gördültek alá a megbánt órák. Miért nem maradhattam itt? Miért is nem írtam eddig? Tudok-e még hiteles krónikása lenni az ittenieknek? Miért nem vettem papírra Vencel huszáros történetét, aminek nagy híre volt a környéken? Hiszen a félmúlt színpadát újraácsolandó, tucatnyi Krúdy-fröccsöt – kilenc deci bor és egy deci hóbörgő víz – fizettem a várfoki kocsmában az amatőr színtársulat még élő tagjainak: Tiribinek, Mátyás király udvari bolondjának és Pietrónak, Zilia Duca szolgájának.

Ideje – laptoprongyos! – papírért, tollért nyúlni!

A szülői ház felé indulok sietős léptekkel a rég tapasztott kerti ösvényen.